

/

Posudek disertační práce Mgr. Dany Vrabelové
Imago gratiosa. Korunované Madony ve střední Evropě v
době baroka.

Práce je pěkná, radost číst. Důkladně je podbudována znalostí jazyků, přeměn - v tom často nově publikovaných - i literatury.

Omezím se proto jen na pár poznámek a ukázání dalších horizontů, jež ^{a/}okrývá.

Závažný je postulát rozlišení obrazu gratiosa - miraculosa; na naší březnické Madoně čteme "ymago gloriose virginis marie" - mohlo jít o předstupeň k "imago gratiosa" či "miraculosa", nebo jde jen o osobu P. Marie? /^{S.}XIII/

Nanejvýš přitažlivá dedukce, hledající ve florentské Orantě obraz z oratoria říského chrámu sv. Petra by si rozhodně zasloužila dalšího sledování /s. 52, resp. 37-8/

Vkládání relikvií do soch i obrazů bylo poměrně čestné /Roudnická Madona Mistra třeboňského, chudák svatá Dobrotivá, sedřená z kůže a vykuchaná v Národní galerii!/, ale - pokud vím - nemáme o nich dobrý přehled /s.41/

Polemika s Libri carolini má vzdálený ohlas u nás ještě na počátku 15. století v traktátu neznámého augustiniána proti husitům /J. Sedlák, M. Jan Hus//42/

Hr. Sforza by si v knize zasloužil stručnou monografii, resp. vysvětlení, co ho to vlastně napadlo a existuje-li

možnost vazby jeho skutku k vítězství na Bílé hoře /Mnichovský Mariánský sloup, resp. Madonna della Vittoria dostala korunku hned jako třetí//S.54n./

Madona Aracoeli nemá v Praze /podle Fajta/ "četné kopie", nýbrž byla privatissimem ~~K~~atedrály a v ní se vyvíjela. Její Karlovská kopie je až barokní a snad souvisí se vztahem Karlova k císařskému založení. Mosaiku krakovských klarisek jsem publikoval r.1976, nedatovatelnou agiosoritissu /snad 12.stol./ česnostochovské pokladnice, zasazenou do drobného kovového oltáříku zr.1515, pokud vím, nepublikoval nikdo. /76/

Pro českého čtenáře je zvlášť pozoruhodný počet polských coronat /zasloužily by si mapu/. Šlo o úmyslné opevnění proti Rusku?

Ocenit je třeba publikaci účtů za korunu P.Marie Svatotomášské /138/

"Jisté však je, že milostná soška Svatohorská byla skutečně majetkem Arnošta z Pardubic" /176/ - ?

U Madony Rynecké šlo asi spíš o reflexi Palladia, vystaveného na potupu za saského vpádu do Prahy na Staroměstském náměstí - srv. návrh strahovského seniora ze 17. XI. 1647 /Umění 29, 1981, s.213, pozn.31/ (s.202)

Původ Immaculaty Svatomichelské z Moskvy mi připadá nanejvýš nepravděpodobný /203/

U P. Marie Bolszowické bych myslel na velmi starý typ a inkarnát by byl pouze dílem přemalby /209/

Autorka právem uvádí, že ani hodnota díla, ani jeho forma nebyla kriteriem úcty /222/. V některých případech by čtenář vítal, kdyby se pokusila o vlastní datování zvláště zapeklitých ~~průběhů~~ problémů, ale to rozhodně nebylo její povinností.

Výhledy:

Motiv národní: u Balbína /i Frozína/ výrazně akcentován /v Epitome má Palladium na rytině ještě původní svatozář, shodnou s velkou Madonou svatovítskou). Obdobně silný u Mickiewicze v Panu Tadeášovi /Ostrobramská a Čenstochovská./Bylo tomu jinde podobně?

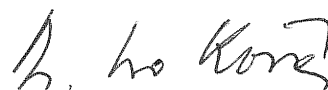
Motiv evropský: evidentní mohutný průnik byzantských ikon na západ. Madona v nekonečnu za obrazem byla zjevně mnohem působivější a tím i zázračnější, než vystupovala -li z něj jako vzpomenutá Svatovítská. Ikonoklasmus na západě je obvykle /snad vždy/ spojen se změnami /vzpourami či revolucemi/ sociálními a náboženskými. Výrok M. Břetlové o ikonoklasmu jako symptomu společenské krise je pravdivý, ale k ničemu. O co vlastně šlo v Byzanci? Císař proti klášterům a proč? Měly tamní ikony zvláště velkou vnitřní i vnější moc? Dochází k ikonoklasmu v čase jejich největší plnosti niterné i tvárné /zhruba v tom smyslu, v jakém hovoří Birnbaum o barokisaci slohu?) Sám si s tím nevím rady a nežádám od autorky odpověď, ale byl bych rád, kdyby se nad tím zamyslíla.

Posléze P. Maria jako matka Boží. Ale to už je úvaha spíš pro theologa. Nemyslím, že by se jí líbilo účastnit se bojů mezi křesťany. /Narazil jsem na to v Etice Miraculosy./ V tom smyslu je snad velký díl jejího barokního kultu antikvován a -na celé štěstí- v posledních desetiletích měněn. K soudu o tom věru nejsem povolán, ale opět bych byl rád, kdyby se nad tím zamyslila autorka.

Jak řečeno svrchu, je práce nanejvýš svědomitá, objevená a nadto psána v nejlepší slova smyslu zaujatě. Pěkná je i slovním podáním, když v ní probleskne jemná ironie: "P. Maria Sněžná je "přesvědčivě datována" do každé doby od pátého do třináctého stletí". /97/

Doporučuji proto jednoznačně a rád k obhajobě.

V Písku 24.VIII.2013

prof. Dr. Ivo Kořán, DSc